CZĘŚĆ XXXI № 44. ROK 16. (1845).

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adressem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Grafe, w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego, w Wilnie, w xięgarniach Glücksberga i Zawadzkiego nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* w Rossyi z pocztą a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, $14\frac{1}{2}$ r. *Półroczna*, $7\frac{1}{2}$ r. sreb. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Grafe *Roczna*, 13 r. sreb. *Półroczna*, $6\frac{1}{2}$ r. sreb. Dla Królestwa Polskiego naznacza się taż sama cena co i w Cesarstwie.

WTOREK, $\frac{12}{24}$ CZERWCA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, $\frac{11}{23}$ *Czerwca.*

Przez rozkaz dzienny Cesarski z dnia 26 Maja, zostający przy S.-Petersburskim Wojennym Jeneral-Gubernatorze do poleceń szczególnych pułkownik pułku Grenadjerów gwardyi *Bibikow*, dla słabości zprowia zostaje uwolniony od służby z mundurem i pensyą.

— Przez Ukaz Cesarski do Rządzącego Senatu, mianowani zostali Rzeczywistemi Radzcami Stanu, Radzcy Stanu, Inspektorowie okręgów Pocztowych: VII-go Szambelan *Podoliński* i I-go *Dreiling*.

— N. Cesarz Jmć raczył w dniu 9 Marca b. r. rozkazać nagrodzić srebrnym medalem na szyję, na wstędze orderu św. Anny, Saratowskiego mieszczanina Andrzeja *Kałasznikow*, za gorliwość w dopomożeniu do odkrycia wyrabiających fałszywą monetę.

— N. Cesarz Jmć raczył rozkazać wydać 50 rubli srebrem włościaninowi obywatelskiemu Eugeniuszowi *Grigorjew*, w nagrodę za przedstawienie do władzy rodzonego jego syna który zbiegł ze służby wojskowej i w celu ukrywania się od niej przybył do jego domu.

— Przy zastosowaniu potwierdzonej przez N. Cesarza 4 Czerwca 1842 r. ustawy o miarach i wagach, do drobnych wag aptekarskich, okazała się trudność sztęplowania używanych w aptekach małych szalek i drobnych wag. Minister Spraw Wewnętrznych mając na względzie, że to sztęplowanie oprocz niedogodności połączonych z wyciskaniem sztępla, musiałoby zmniejszać dokładność, tak potrzebną przy ważeniu drobnych ilości, wniosł do Komitetu Ministrów przełożenie, aby używane w aptekach szalki z drążkiem krótszym od sześciu wierszków, tudzież wagi mniejsze od jednej uncii, nie ulegały sztęplowaniu i zgodna z tém opinija Komitetu została przez J. C. Mości potwierdzona.

— J. C. Mość za zgodą N. Cesarzowej, dla urządzenia i zawiadywania mającym się otworzyć w Saratowie Żeńskim Instytutem Maryi, rozkazał ustanowić w tem mieście miejscową Radę tegoż Instytutu.

— N. Cesarz potwierdził przepisy mające na celu zapobieżenie, aby uczniowie rot komorniczych sformowanych przy Leśnym Instytucie nie otrzymywali pierwszej rangi przy wejściu do korpusu cywilnych topografów, bez złożenia dowodów o odbytej praktyce mierniczej.

— N. Cesarz potwierdził dnia 18 Maja Zdanie Rady Państwa, aby dodatkowe pensyse emerytalne, oprócz gaży, urzędnikom naukowego oddziału pod wiedzą Ministerstwa Oświecenia, zostawianym na służbie dłużej niż lat 25, wyznaczane były tym tylko, którzy ustanowione na to termina lat 30, 35 i t. d. wysłużą w samym naukowym oddziale pod wiedzą Ministerstwa Oświecenia lub też w wojennych naukowych zakładach: ci zaś co przeszli z innych zarządów mają pobierać, oprócz gaży, same tylko pensije emerytalne bez powyższych dodatków.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1.) *10 Maja.* Z ogłoszeniem potwierdzonej przez N. Cesarza z d. 6 Stycznia b. r. Ustawy Wojska Astrachańskich Kozaków.

2.) *tegoż d.* Z ogłoszeniem potwierdzonej przez N. Cesarza decyzii Kaukaskiego Komitetu o przyjmowaniu na ewikcje w umowach ze Skarbem dóbr nieruchomych w Kaspijskim obwodzie.

3.) *15 tegoż m.* Z ogłoszeniem woli Monarszej o za-

chowaniu pensji emerytalnych sztab-oficerom i ober-oficerom przy wstąpieniu ich na nowo do służby, do wojsk rezerwowych.

4.) *17 tegoż m.* Z ogłoszeniem warunków, pod któremi dymissionowany Sztab-rotmistrz Studziński z kompaniją otrzymał pozwolenie zaprowadzenia i trzymania przez lat dziesięć wolnych poczt na trakcie od Moskwy przez Tułę, Orel i Kursk do Charkowa.

— 6 Czerwca umarł tu w Petersburgu dymisyonowany Jenerał-major Jan, syn Adama *Moczulski*, mając lat 59.

(Odebraliśmy wiadomość o zaszłej w dniu 16 Maja, w dobrach Tahanczy, śmierci znakomitego obywatela, pułkownika Józefa *Poniatowskiego*. Nekrolog przytém nadesłany, dla krótkości czasu, musimy odłożyć do przyszłego numeru.

Również zmuszeni jesteśmy odłożyć wiadomość o pożarze zdarzonym w Łucku.)

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 17 Czerwca.

Najjaśniejszy Pan, zważając na klęski, jakich doznali mieszkańcy Królestwa Polskiego, z powodu nieurodzaju i wylewu rzek, i chcąc przynieść im nową ulgę w uiszczeniu się z przypadających od nich dla Skarbu należności, a zarazem przyspieszyć spłacenie uznanych do byłego Xięztwa Warszawskiego pretensij, w dalszym ciągu Ukazu Najwyższego z dnia 8 (20) Marca 1844 roku rozkazać raczył: Art. 1. Dozwolone dłużnikom Skarbu Królestwa spłacenie zaległości, należących po koniec r. 1840, dowodami Komisji Centralnej Likwidacyjnej i assekuracjami Skarbowemi, wystawionemi na pretensje do Rządu byłego Xięstwa Warszawskiego, rozciągamy do zaległości skarbowych, stanowiących roczną należytość lub dochód przypadkowy, aż do końca roku 1843. Wyłączone są od tego dozwolenia kapitały, pożyczki i zaliczenia, ze Skarbu udzielone. Art. 2. Nie będą zwracane kontrybuentom w zamian za pomienione papiery, wpływy na rachunek powyższych zaległości, do daty ogłoszenia niniejszego Ukazu, do jakichkolwiek Kass Skarbowych lub pod opieką Rządu zostających, gotowizną, w listach zastawnych, lub innych papierach Rządowych wniesione.

— Najjaśniejszy Cesarz Jmć, po odwiedzeniu w d. 15 (27) Maja r. b., Alexandryjskiego Instytutu Wychowania Panien w Puławach, Najwyżej udarować raczył Przełożoną tegoż Instytutu, Zenejdę Grotten, przez pośrednictwo JO. Xięcia Namiestnika Królestwa, fermoarem brylantowym.

— Najjaśniejszy Pan, na przedstawienie Namiestnika Królestwa Polskiego, Najłaskawiej mianować raczył Wielkiego Mistrza Dworu Cesarskiego, Xięcia Jabłonowskiego, Prezesem Heroldji Królestwa, tudzież wezwać do stałego zasiadania w Radzie Administracyjnej Królestwa.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

ANGLIJA. *Londyn 10 Czerwca.* Dwór i Xiążęta zagraniczni, bawiący na teraz w Anglii (w ich liczbie jest Xiążę i Xiężna de Nemours) odjechali wczora do zamku Windsor, gdzie przepędzą dwa tygodnie.

— Ratyfikacye nowej konwencyi tyczącej się handlu murzynów wymienione zostały w Londynie 7 b. m. i sama konwencya, wraz z instrukcyami mającemi się dać kapitanom okrętów, złożone zostały wczora Parlamentowi.

— Wczora Izba Lordów słuchała pierwszego czytania billu Ministra lorda Stanley o urządzeniu stosunków między właścicielami ziemskiemi i dzierżawcami w Irlandyi; w Izbie Niższej roztrząsany był w Komitecie bill o Bankach w Szkocyi i Irlandyi.

— Ze sprowozdania złożonego Parlamentowi daje się widzieć że projekta dróg żelaznych, przedstawione do komitetu mianowanego od Biura Handlu, obejmują przestrzeń 8080 mil. Komitet, jak wiadomo, proponuje odrzucenie wielu z tych projektów.

— Wiadomości z Indyj odebrane z pierwszych dni Maja tyle tylko zawierają interesu o ile się ściągają do wypadków w Lahore. Chodzi tam zawsze o to, kto będzie Wezyrem pod małoletność Króla Dahlip-Sing i przy Regencyi matki jego. W tej chwili jest nim jeszcze Djowahir-Sing, ale w ostatnich czasach przybył na czele wojska od 17,000 ludzi Gulab-Sing, na zaproszenie Królowej Regentki i zapewna nastąpi po Wezyrze swoim nieprzyjacielu, z którym prowadzi ziętą walkę, jeżeli ten niezdoła go wciągnąć w jaką zasadzkę i obyczajem tamecznych spółzawodników, zgładzić tajemnie.

Nowiny z Tchusan po 4 Lutego mówią o strasźliwym buncie, który wybuchnął na Formozie i szerzy się po okręgu Foukien. Rząd Tatarski w Pekinie lęka się powszechnego powstania w Cesarstwie i po wielu punktach budują na prędce warownie i zamki obronne.

FRANCYA. *Paryż 10 Czerwca.* Wczora izba Deputowanych rozpoczęła rozprawy nad budżetem wydatków roku 1846, i już uchwaliła budżet długu krajowego i Ministerstwa Sprawiedliwości.

Na dzisiejszém posiedzeniu Minister Marynarki złożył żądanie kredytu nadzwyczajnego 10,000,000 fr. na wydatki utrzymywania eskadry na wybrzeżu Afrykańskim stosownie do ostatniego traktatu zawartego z Angliją 29 Maja we względzie poskromienia handlu murzynów. Minister złożył nadto sam traktat i instrukcye oficerom mającym krążyć na Afrykańskim wybrzeżu. Dziś ukazał się na nowo P. Guizot na ławie Ministrów i odbierał liczne powinszowania.

Gdy izba przeszła do rozpraw nad budżetem Spraw Zagranicznych P. Billault wynurzył zdanie swoje naganiające postępowanie Ministrów w sprawie Taiti i Maroku dowodząc iż w obu tych razach okazali brak przezorności.

W chwili odejścia poczty P. Guizot odpowiadał z mownicy na te zarzuty.

— Twierdzą za pewną że Kontr-admirał Dupetit Thouars mianowany będzie dowodzcą eskadry przeznaczonej do krążenia na brzegach Afryki w skutek traktatu z Anglią o zapobieganiu handlowi murzynów. Wyrozumiewano na przod chęci Rządu Angielskiego względem tego mianowania, z uwagi na rolę jaką grał P. Thouars w sprawie Taiti; lecz Rząd ten bynajmniej się nie sprzeciwiał. Kontr-admirał wywiesi swoję flagę na 50 działowym okręcie; vice-dowodzcą eskadry będzie kapitan Bouet-Willaumez.

— Umarli jenerałowie-porucznicy vice-hrabia de Caux i Desmichels.

— Telegraf elektryczny między Paryżem a Rouen jest w tej chwili w pełnej czynności i działa najdokładniej bez względu na zmiany powietrza.

— P. Alex. Dumas, uderzywszy psa swego, został odeń mocno ukąszony za rękę. Gorączka skutkiem tej rany zatrzymuje sławnego pisarza w łóżku, wszakże żadnego niemasz niebezpieczeństwa i jest pewność że pies nie wściekły.

— Znany uczony Xiądz Vidal uczynił ostatnimi czasy odkrycie największej wagi dla handlu wszelkich trunków; jest to narzędzie bardzo proste, za pomocą którego z matematyczną ścisłością wyśledza się natychmiast każda mieszanina obcych materyj z alkoholem, winem, piwem, sidrem i t. d. i oznacza się ilość czystych pierwiastków. Z upowszechnieniem narzędzia X. Vidal, które on nazwał *alcoomètre* fałszowanie win i innych trunków stanie się niepodobném; odkrycie to niemniej będzie pożyteczném w wyrachowaniu opłat akcyzowych od wszelkich napojów.

— Niemniej ważny wynalazek uczyniono w Paryżu; rozwiązane zostało zadanie pieczenia chleba za pomocą pary, z użyciem za paliwo węgla ziemnego, który za 3 franki kosztu daje wypadek wyrównywający użyciu drzewa za 15 fr. Chléb nadto jest lepszego gatunku i, co nader ważna, piece urządzone są w taki sposób iż dym cały jest pochłaniany.

HISZPANIJA. *Madryt 3 Czerwca.* Królowa Izabella w d. 31 Maja była jeszcze w Walencyi; 1 Czerwca miała ztamtąd udać się do Barcelony.

— Donoszą z Turynu gazecie Powsz. Augsburskiej, z d. 25 Maja, że hrabia Trapani, brat Króla, oświadczył w obec całej swej Rodziny i Posła Francuzkiego iż niema żadnego zamiaru wejść w śluby małżeńskie z Królową Izabellą II.

— Gazeta urzędowa Madrytska dotąd chowa milczenie o abdykacyi Don Carlosa na rzecz syna swego starszego Karola-Ludwika-Maryi.

BAWARYA. Król Jmć dał pozwolenie na zbudowanie drogi żelaznej ze Spiry do Lauterburgu.

NORWEGIJA. *Christiania 24 Maja.* Prawo o swobodzie religijnej przyjęte na Odelsthingu składa się z 19 artykułów. Główne jego postanowienia są: wolne odprawianie obrzędów dla wszystkich wyznań; wolne wychowanie w jakiém bądź wyznaniu dzieci, zrodzonych z małżeństw różnowierczych (mixtes); przypuszczenie wyłączne zwolenników wyznania Luterańskiego do służby publicznej.

AMERYKA. *Nowy-York 19 Maja.* P. Polk, brat Prezydenta Stanów, odpłynął ztąd do Neapolu w charakterze Posła-Ministra Stanów Zjednoczonych.

— Podług listów z Mexyku dwa trzęsienia ziemi blisko po sobie następujące dały się czuć w całym Mexyku prócz trzech lub czterech punktów położonych w górach. Szkody są bardzo znaczne; najwięcej ucierpiało samo miasto Mexico, gdzie wiele domóstw, gmachów publicznych i kilka kościołów całkiem się zapadło lub grozi upadkiem. W mieście zwaném Valle de Rio blanco otworzyła się niezgłębna przepaść od kilkudziesiąt stop szerokości, i pochłonęła 60 ludzi.

— Z Jamaiki donoszą o zaszłej w Nicaragua, (w Ameryce środkowej) nowej rewolucyi, już podobno setnej od ostatnich lat dziesięciu. Dowodzca siły zbrojnej został rozstrzelany, Prezydent uwięziony, wszystkie osoby składające Rząd prócz tych które ratowały się ucieczką, wymordowane.

(Journ. de S. P. Psz. Poln. R. I.)

OGŁOSZENIE LITERACKIE.

NADESŁANO DO TYGODNIKA PETERSBURSKIEGO,

od M. R. Korzeniowskiej.

«W zeszłym roku, w miesiącu Lipcu, nadmienił uczony nasz Ziomek (Anicety Artur Renier Litwin), w temże piśmie o wychodzących z druku tablicach, przełożonych z dzieła pod tytułem *Atlas de Lesage*, do którego umyśliśmy dodać tablice niektórych krajów opuszczone przez autora.

Dziś, przy wychodzących na widok publiczny dwóch Genealogicznych Obrazach, *(to jest Francyi i Monarchów Polskich w dwóch arkuszach)*, poczytujemy sobie za powinność porozumieć się ze światłą publicznością i udzielić jej nieco dokładniejszą wiadomość o przedsiewzięciu naszém, a to z dwóch głównych powodów:

1.) Że wydawca pragnie przedewszystkiem udzielić prenumeratorom poprzedniego atlasu, tablice które im przydatnemi być mogą, jako należny im ciąg dalszy dzieła.

2.) Równie życzliwy i nieustający w gorliwych chęciach dla ziomków radby przysłużyć się nowemi tablicami tym, którzy atlasu historycznego nieposiadają, dostać go niemogą i zastąpić niczém niezdołają.

Idzie nareszcie o to aby zastosować nowe wydanie do potrzeby czytającej publiczności i ani za wiele ani za mało odbić exemplarzy. — Wydawcę bowiem niewiąże żaden widok spekulacyjny, niema on w tém dążeniu żadnej innej pobudki jak tylko czystą chęć obdarzenia drugich tém, co szczodra ręka bogatszych dla rozkrzewienia oświaty do jego rozporządzenia oddała.

Od pospiechu z jakim publiczność przyjmie obie tablice odbite drukiem, zawisło następne wydanie innych, które koniecznie zastosowane być musi do woli i chęci ogółu. Mamy tu na względzie interes edytorów i korzyść nabywców: bo chcemy pierwszym umniejszyć nakład na papier w zbytecznej i przechodzącej potrzebę ilości, drugim zaś, przedstawiając rzecz gotową, pragniemy podać sposobność rozpatrzenia się w niej i sądzenia o jej wartości z własnego przekonania. — Żadne dzieło wychodzące przez prenumeratę podobnej korzyści nie przedstawia! wiadomo bowiem uczonemu swiatu jak niezwykłym trybem wydawca ogłosić zamierzył ów przekład atlasu historycznego Lesaża (który nieprzestanie być uważanym za dzieło elementarne) a szczęśliwym trafem zjednawszy sobie aprobacyą tylu godnych ziomków, pod ich opieką, ich kosztem i nakładem dalsze tablice do druku podawać będzie. — Z tąd też wynikła tak umiarkowana cena (obok najkosztowniejszego wydania) trudno widzieć druk tak jasny i czytelny w obrazach tego rodzaju—dość jest porównać go z poprzedniém wydaniem tablic genealogicznych, aby ocenić korzyść jaką dzieci ztąd odnieść mogą — co zważywszy, należy się spodziewać że rodzice z równą życzliwością przyjmą ofiarowaną swym dziatkom pracę, z jaką ją wydawca jedynie dla ich korzyści i przyjemności podejmuje.— W przeciwnym razie wydawca zostawuje sobie wolność zaniechania pracy nad wyraz mozolnej, lub też ograniczy wydanie do własnego upodobania, a każdy przyzna, że gdyby nawet poprzestał na odbiciu stu exemplarzy, to mu bynajmniej sławy naukowej nieumniejszy — lecz czy nie utraciłby przez to wielkiej zasługi u współrodaków? czy tém samém dzieło nie stałoby się niedostępném dla wielkiej liczby? Te uwagi czyni sobie wydawca, a stale pragnąc wydać stosowną liczbę exemplarzy, uprzedza o tém za wczasu, iż postanawia aby każdy zapewnił sobie prawo nabywania tablic następnych, czy to u xięgarzy, czy u kollektorów, zapisując imie swe bez żadnego na to awansu.

Nie idzie za tém żebyśmy komu wzbraniać mieli nabywanie tablic po ich wyjściu, choćby następnych nabywać niemiał zamiaru; lecz idzie o to aby się nadal uwolnić od kłopotu i ciężaru rozsyłania tablic—a tak zakreślając mniejszą ilość exemplarzy i mając pewność że są zamówione mniej trudów będzie miał Wydawca, mniejszą kwotę wypadnie mu zwrócić edytorom; bo kto sobie obwarował mieć nakład zwrócony otrzyma go z przychodu dzieła; a tak udowodni się bezinteresowność wydawcy, który zapowiedział w prospekcie, że następne Tablice Geograficzne do każdej historyi z zebranych pieniędzy odbić każe (*).

Dla osiągnienia tak pożądanego celu niepodobna jest spuścić się na pomoc samych wyłącznie xięgarzy, którzy raczą zająć się upowszechnieniem dzieła za poprzedniem zgłoszeniem się do nas i podaniem swoich warunków. — Niechże nam wolno będzie wezwać jeszcze do ściślejszego porozumienia się z publicznością życzliwych znajomych i dawnych kollektorów, którzy się gorliwością i akuratnością odznaczyli, a którym już tyle obowiązani jesteśmy! — od nich dowiemy się ostatecznie ile kto zamowi exemplarzy i u którego kollektora złożyć je poleci.

Dla wzajemnego ułatwienia stosunków wypisujemy tu imiona tych, na których śmielej polegać możemy.

Bagieński Ignacy — Baraniecki Tomasz—Bechon z Opackich — Bosakowska Aniela — Czarnecka z Grabianków — Chodźko Jgnacy — Groza Sylwester — Grekk Erazm — Hulanicka Karolina — Jagełłowa z Grozów — Jarzembski Agaton — Jgnatieff Konstanty — Knotowa Natalja—Kierszniowska Michalina — Koch Jan — Kułakowski Jgnacy — Lubecka ze Sliźniów— Lewocka z Lipińskich — Lubomirski Henryk — Lorenz w Dreznie — Łoziński Adam — Macewicz Konstanty—Matczyńska Zofia—Morawska Marya—Obniski Teofil — Pawłowski Stanisław *(najpierwszy kollektor)* — Plater Konstanty—Poradowski Antoni—Radziszewska Klara — Raczyńska z Potockich — Renier Anicety — Rzewuski Henryk — Sławuszewski Wilhelm — Swiątecka *(najpierwsza kollektorka Wileńska)*—Szczeniowski Tytus— Węgleński Wojciech — Zbyszewski Hieronim (*).

—

Po jednym exemplarzu wydawca rozeszle do następujących składów:

W Berdyczowie w magazynie Pana Barona *Schaffnagla.*
— Kijowie w xięgarni Panów *Zawadzkich.*
— Krakowie w xięgarni *Józefa Czecha.*
— Lwowie w xięgarni Typografa *Milichowskiego.*
— Winnicy w xięgarni *Lecha* i w czytelni *Miflego.*
— Warszawie w xięgarni *Węckiego* i *Zawadzkiego.*
— Wrocławiu w xięgarni Bugumiła *Korna.*

(*) Oprócz opisanych w przeszłym roku w Tygodniku tablic, przybyła jedna z ważniejszych którą znawcy osądzili być przydatną do tego zbioru; ma wyjść z kolei po tamtych, pod tyt. *tablicy Synchronicznej*, zawierać ma spis Monarchów Europejskich od IX do XIX wieku poczynając od *Imperium Rossyjskiego*, obok *Cesarstwo Wschodnie*, (pozoiej Carogrodskie), dalej *Hiszpanija, Portugalia, Francya, Anglija, Saxonija*, Cesarstwo *Zachodnie* czyli *Niemieckie, Czechy, Węgry, Polska, Szwecya, Danija* i t. d.
(Przyp. autorki Ogłoszenia.)

(*) W obawie sżebyśmy pośpiechem niepotrzebnym nie uczynili zawodu Publiczności, rozsyłając tablice wyszłe z druku na wystawę do xięgarni lub czytelni pierwszego rzędu, gdzieby nie radzi byli wyrządzić tej drobnej przysługi Prześwietnej Publiczności, naprzod obwarujemy tę kondycyą, ażeby się oto starały same osoby wyżej wzmiankowane udając się wprost do niego. Nie pochlebia sobie Wydawca Atlasu ani żąde tej uczynności dla siebie, lecz oczekuje jej od ludzi wyższego uspozobienia i uczuć slachetnych dla użytku samejże publiczności, której winien każdy zakład publiczny uprzejmą uczynność. Inaczej oczywistą w tém okazałaby się niechęć, na którą Przedsiębierca antrepryzy chwalebnej nie zdaje się zasługiwać. *(Przyp. autorki Ogloszenia.)*

Pozwala się drukować. St.-Petersburg, 11 Czerwca 1845 roku. *Cenzor Ignacy Iwanowski.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.